

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita B. Francisci Salesii, Episcopi Et Principis Gebennensivm Meritissimi

Maupas du Tour, Henri Chauchon de

Coloniæ Ubiorum, 1663

Cap. XII. Aggreditur ad visitandam Diœcesim: Camberii conciones
Quadragesimales habet: Anecium redit, tentatum à Gebennensibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42882

Sub id tempus, cùm accepisset spargi rumorem à Ministris Gebennensibus Calvinii asseclis, paratos se ad disputandum esse, dum staretur conditionibus à Luxio Barone latis; eâ de re sic incensur
 „ Antistes scripsit: Quod ad disputationem spe
 „ rat, de qua anno superiore agi cœpit, ut cum
 „ Gebennensibus Ministris in certamen descen
 „ derem; & manu ipse meâ scripti, & meo sigillo
 „ obsignavi, quando cunque ipsi consentire in
 „ quas legitimâsque condiciones ad congregand
 „ dum vellent, advolarurum me, & celeriter, &
 „ sincerè: eâ fiduciâ Dei mei, fore ut glorificetur
 „ inde nomen ejus, disputationeque ad salutem
 „ complurium animarum valeat: quod ut sic ha
 „ beat, ab eodem Domino Deo meo precor me
 „ gnoperè. Anecii, anno 1605. Sed cùm ex
 tantum in speciem ab infidis & insinceris hominib
 bus fieri animadverteret, quibus certum esset motu
 tergiversationesque alias ex aliis nequendo, pro
 positum certamen declinare, constituit ad suam
 Diocesim visitandam aggredi.

C A P U T XII.

*Aggreditur ad visitandam Diocesim: Car
 berii conciones Quadragesimales habet;
 Anecium redit, tentaturum à
 Gebennensibus.*

*V*isitari terram à Deo, & inebriari, sicubi aridior sit
 monet Rex Psaltes, unde pinguescant speciosa di
 ferti. (a) Hunc imitaturus famulus fidelis, Anecio
 pro

(a) Psal. 64.

proficiscitur ad visitandam particulam illam terræ, quæ credita sibi fuerat: utque pararet vias Domini, ex Isaïæ Prophetæ consilio, consolatus prius ægros (ad quorum unumquemque adiit) ærumnolos, e-gentes, quotquot Anecii toto oppido, totisq; sub-urbis erant; postquam etiam captivos largitione aliqua pecuniæ iuverat, expugnavit incredibili constantia vim dæmonum, rupes, voragine, quæ conjurationem ad profectionem illam impediendam iniisse videri poterant. Sed non est abbreviata manus Domini: mare illud Erythreum dehi-scens, simul obruit Ægyptios, simul Hæbræos sal-vat, planum latumque iter præbens, per quod du-rissimo servitio erepti, oppressam libertatem re-cipiant postliminiò. Videlicet, ut hiatus Montis Oliveti pro munitione Machabæis fuit, ad copias Antiochi Epiphanis fundendas fugandasque; sic quæ præcipitia mox subjicienda oculis, territuta timidos fuissent, eadem nostro Antistiti erunt pro campo victoriæ. Ut gigas exultat ad percurrendam Gebennensem Diœcesim, postquam locis magnam partem inaccessis, solo tam difficili, ut oculorum aciem, ipso aspectu fatiget: hîc hyems riger per-perua, illinc calores per æstatem intolerabiles. In-ter prærupta illa montium, valles interjacent, vel potius voragine ad aspectum horribiles: ita, ut superentur illorum juga montium, nunc reptare necesse est, arduo sanè molimine; nunc trajicere tanquam freta oportet, perque clivos descendere tam formidolosos, ut cum leti discrimen perpetuò immineat illac iter habentibus, nunquam sustine-ret illac ingredi qui minùs sancta dilectione fer-veret.

Hinc

Hinc existimare licet, quàm ab omni luxu & profusione alienus Apostolicus Præsul esset, quàmque non gravaret hospites. Nullus ferè comitatus erat: paucissimos habebat in domestico obsequio, qui non ab famulis opem expectaret, sed a Deo, cujus præsidio tanquam scuto tegebatur. Conciones, hortationes, privata colloquia flammæ ignesq; spirabant: nunc corruptelas aliquas publicas tollebat: nunc inimicos inter se conciliabat, dissidiorum causas amputans: nunc definiabat lites: nunc ad ærumnos solandos pergebatur: post, querelas excipiebat quorumcunque, qui quoquo modo habere se se profiterentur quod exostularent: præcipuè, rationem habebat tenuiorum, inquirens per diligentem in ea, unde gravati essent. Parochos, alios è Clero quoslibet, peccatores publicos ad conformationem morum melius incitabat. Videres indefessum Præsulè Templà consecrare, sacra vasa ad usus pristinos reparare, administrare summa assiduitate Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ, Confirmationis: & quod mirere, fuit aliquando, cum unâ eadèmq; die, cuncta quotquot sunt, administravit, si Extremam Unctionem demas. Ut nullà verò in parte deesset officio suo, per scribam suum jubebat inventarium texti rerum omnium ad Ecclesias pertinentium; quò alienationem prorsus excluderet, quam justo sæpius aliorum segnities, & animi mollitudo, aliorum avaritia frequentat.

Quàm graves autem Visitationis istius labores fuerint, sic expressit ipse: Non rivi, sed torrentes sunt hujus Diœceseos negotia: illud asserunt veritate

verare possum; ex quo ad visitandum sum ag-
 gressus, laborandum supra modum mihi fuisse,
 & quod caput est, semper ad gloriam Dei; qui
 tam benignus in me est, ut quotidie aliquid
 meâ causâ faciat, quod parvi miraculi instar ob-
 tinere possit. Etenim dum sub noctem sece-
 do, vix movere corpus possum præ defatigatio-
 ne, vix uti animi motibus: posttidie, dum ex-
 pergiscor, expeditior sum, quàm unquam antea.
 Populos autem in istis montibus quàm docili-
 les reperi! nullo non honoris, comitatus, vene-
 rationis genere Episcopum suum profecuti
 sunt. Nudiustertius ad oppidulum quoddam
 perveni de nocte: verùm, tam multis locis ci-
 ves ignes accenderant, ut diem esse diceres. O-
 mnino digni sunt, quibus præstantior Episco-
 pus obtigisset. Videlicet, rem ita habere sibi
 Vir eximie sanctitatis persuadebat, quicquid in
 contrarium sentiret tota Diœcesis, quæ tali tan-
 toque Episcopo jure gloriabatur.

Eam autem visitationem interrumpere Quadra-
 gesimales conciones, quas illo anno habuit Cam-
 berii. Eò se contulit aliquot antè diebus, quò per
 spiritualem secessum, cui faciendo Collegium So-
 cietatis Jesu delegit, cognoscere posset, quid à se
 in te tanti momenti vellet Deus. Ex ea anachore-
 sic egressus est, tanquam sanctus olim Joannes
 Baptista ex eremo: & verò eodem spiritu eum agi
 facile fuit dispicere: nam & sub initia, & in pro-
 gressu, & in exitu tanto ardore, tantâ cœlestis spi-
 ritus & gratiæ copiâ dixit ad populum, ut tunc præ-
 dicaverint complures, non Episcopum Geben-
 nensem,

254 VITÆ B. FRANCISCI SALÉSII
nensem, sed per Episcopū, Spiritū divinum loquens
quasi, ut quondam Apostoli, sic tunc Franciscus
quam ex illis linguis beato charismate accepisset.
Ac ne id esset dubium, aliquando, dum finem
ceret dicendi, visus sibi populus est videre radium
ex Imagine Domini Jesu Cruci affixi, quæ summa
in Odeo prostabat, ad suum Ecclesiasten pertu-
gere, quibus ipse collustratus, Angelo quam homi-
ni similior apparet.

Sed ne Camberii quidem insectatio defuit.
Cum incidisset causa haud maximi momenti
quidem, sed quæ actores tamen acriores habebat,
quam Christianæ mansuetudinis leges ferrent, pro
Ecclesiasticas censuras putaverunt se posse obtine-
re quod sequebantur. Quare instant apud Sen-
natum, decerneret, quandoquidem probationes
decerant aliunde, præcipi a Gebennensi Episcopo
per Vicarium Generalem suum, dari literas moni-
torias, quibus qui quoquo modo scirent quid e-
re actum esset, propositâ in eos qui non parerent
Excommunicationis pœnâ, declaratum irent. At
Vir Dei, minimè assentiendum ratus, quòd id pe-
rùm Christianam mansuetudinem decere arbitra-
retur, respondit, Legi caritatis magis consentane-
um esse, rem totam latere ut latuerat adhuc, quam
Ecclesiasticas censuras ad id adhiberi. Sed Senatus
repulsam non concoquens, perrexit porro ad
que uno & altero Senatus-consulto statuit, re-
porales Episcopi reditus, nisi parerent, sub Senatus
manum redigi: miseruntque è suo cœtu Senatus
rem, qui Præsuli id ipsum significaret per Episcopo-
lam sanè aculeatam injuriâmq; quam talis digni-
tatis

tatis virum offerre tanto Antistiti non puduit. Is, quo consilio nescias, ad mandata adjicit insuper coram, tantum contemptum Episcopi, ut is indignitatem non ferens, Senatorem monuerit, Episcopalem dignitatem eâ confidentiâ violari. Quare hic non defuit Ecclesiæ, sed tam sollicitè, tamque celeriter rem egit, ut ipsi satisfecerit Senatus: ad temporales autem illos reditus quod attinet, gratias egit Domino in hæc verba: Non me multum commovet Senatusconsultum illud: si si-
 veric Dominus Deus eripi mihi temporalia, ea res indicio est, velle benignissimum parentem me totum spiritualem esse. Tum injuriam Apostolico more modoque ultus est: ad illum quidem Senatorem quod attinet, qui tam parùm consideratè secum egerat, Canonicatum contulit filio fratris sororisve illius: alios autem compluribus caritatis & benevolentia officii demeruit sic, ut apertis dein oculis mentibusque, ad illius pedes acciderint, morem deinceps gesturi cœlesti sapientia, quæ in Episcopi pectore propè regnabat.

Quam autem opes & bona quæ vocantur in terris, aspernaretur, hac ipsa oratione testatus est: Nihili sunt ista, ajebar, & indigna prorsus viro forti, cujus origo è divina stirpe, sideribus ipsis illustriori. Utinam quid simus perpendamus! Utinam investigemus, quid sit inter homines celsissimum! Omnino, ut gratiâ Dei sumus quicquid sumus, ita optandum nobis & enitendum imprimis est, ut quicquid sumus, ad illius gloriam referamus. Rem verò parùm consentaneam! tam multa soli jugera ambimus, cum
 tam

„ tam parùm terræ sufficiat. Speramus nominè
 „ nos æternitatem consecuturos rebus iis, quibus
 „ vituperabimur potius. Ne nomina quidem
 „ retinemus infinitæ cuiusdam multitudinis eorum
 „ qui commendationem aliquam sui, posteris
 „ liquerunt, dum interim suo quisque eorum
 „ sepulcro computruit: atque id memoriâ
 „ nendum. Tam de terra solliciti sumus: & hæc
 „ tamen cum cælo comparata, non plus punctum
 „ instar obtinet: atque id intelligentiâ compe-
 „ hendendum. An non verò mirum videri
 „ beat, hominem, qui tantoperè terræ inhieret,
 „ iisdem terræ particulâ tantùm quadam frui,
 „ que tot cum curis, tamque perpetua ægritudi-
 „ ne, ut affirmandum sit, oblectationem, si quis
 „ hîc inest, in eo esse positam, ut oblectationem
 „ nullam tanti emas: quid enim non in sudoribus
 „ vultûs sui mortales è terra percipiunt, conle-
 „ tantè denunciationi à Deo Adamo factæ, potius
 „ quam prævaricatus est? atque ut intelligatur,
 „ quàm industrii ipsi simus in facienda nobis
 „ molestia, quasi doleamus domestica mala
 „ viora esse, graviora nobis aliunde accersimus
 „ regionibus procul distitis, de vita periclitantes
 „ assiduè, assiduè mortis imagine positâ ob oculos
 „ Quem quidem errorem cum deprehendisset
 „ ille, qui à prudentibus & filiis hujus seculi habetur
 „ tur pro stultis, exiguum illud quod ipsis tractatum
 „ tribuerat derelinquere scilicet, & ad nihilum
 „ lud accurrerunt, hoc est, ad Jesum Christum
 „ inopem nudumque, & qui nihil nisi verbera
 „ probra, ignominiam polliceatur: atque in eo
 „ ipsi nihilo delicias esse computant, in eodem

que habere se omnia arbitrantur. Atque ut
 altruunt Astrologi, terram, per se quidem pun-
 ctum esse; cum cœlo autem comparatam, esse
 nihil; sic spirituales illi, filiique lucis honorem
 illum qualemcunque qui in terra defertur, pro-
 fitentur pro specioso quodam supplicio futu-
 rum nonnunquam mortalibus; nisi eundem il-
 lum honorem obscuraret Crucis ignominia,
 spesque fruendæ olim felicitatis in cœlo. Nec
 mirere prædicare ipsos cum S. Paulo *conversa-*
tionem suam in cœlis esse: talium quippe est sic lo-
 qui, qui in tota rerum universitate nihil aliud
 aspectent: Dicam ampliùs: si quæ in terra ju-
 cunda putantur; æterna essent, opes autem in
 cœlo repositæ; non nisi ad aliquod temporis
 intervallum permansturæ; nullus qui modò aptè
 ratiotinetur, non anteponat cœlestes opesillas,
 unius tantum diei curriculo fruendas, iis bonis,
 quæ in terra æterna futura essent; nam eò usq;
 oblectant animum cœlestes illæ deliciae, ut et-
 iam si ad horam tantum, earum gustum capere
 liceret, tamen meritò illis tantæ oblectationis
 capiendæ causâ deberet quisque abdicare ju-
 cunditates terræ omnes, quantæcunq; tandem
 essent, & ad quantamcunque seculorum diu-
 rnitatem producendæ: mille annorum æru-
 mnæ ducendæ pro nihilo; siquidem iis cœli
 gaudia vel ad unam diem mercere.

Ut verò nullam tantam jacturam, quantâ tem-
 poris esse ducebat Pastor pervigil, novas tubin-
 de occupationes, alias ex aliis ejus caritas flagita-
 bat: ita ad curas paternas maternum animum sua-

R

viret

258 VITAE B. FRANCISCI SALESTI
viter adjungens, Anecium reperit opportu-
cives enim reperit attonitos, propter nefarias
Gebennensium molitionem, quibus consiliu-
rat oppidum occupare; quò per illud ad alias Pro-
vincias aditum sibi aperirent, hæresi inducenda.
Illos ergo Episcopus, fortis æquè ac sanctus, con-
firmavit, & egregius Magistri sui Imitator, factus
est omnibus omnia, quò & dejectas mentes erige-
ret, & publicæ salutis prospiceret: ut Pastor, ali-
duus est in hortando ad perstandum in fide
mater, congregat eos tanquam gallina pullos sub
alas, fidere Deo quemque docens: ut dux & am-
signatus, non recusat quin ad eos subducenda
discrimina, discrimen primus appetat: ut Sanctus
& Propheta, confirmat non permissurum Do-
minum Gentes in hereditatem suam ingre-
» Quòd si tamen contrà eveniret, ajebat, mihi
» deor adhuc habere tantum roboris animi, ut
» venientem lupum viderem, non sim cogitatu-
» rus de fuga, neque à carissimo mihi grege disce-
» surus. Equidem si Reverendissimus Dominus
» Petrus à Bealma repugnasset, & in urbe man-
» set tum, cum Gebennenses opinio num novitate
» aures animosque præbere cœperunt; non esse
» Gebenna lapsa in hæresim: debuerat mutuo
» conscendere, & diù noctuque clamare, donec
» conversa esset ad Dominum Deum suum. num
» putas futurum fuisse, ut urbs rebellis ab ortho-
» doxa fide descisceret, si pro minorum crepida
» Pastorem suum, ac suum Principem in armis tra-
» disset excubantem? Minimè, credo: ac si sint
» ret Deus redire iterum illa tempora, tum verbo

tum exemplo hortaret populos Diœceseos
 meæ finibus comprehensos, ad dimicandum
 strenuè pro veritate: nèque ullum militiæ onus
 laborè me detrectarem ovium mearum causâ,
 quarum pro salute vitam ipsam profunderè me
 oporteat. Cùmque objiceret quidam, Quid fa-
 ceres autem, si Princeps intrâ ditionis suæ limi-
 tes liberum relinqueret vel Catholicum ritum
 sequi, vel heterodoxum? Ego verò resisterem,
 inquit, vel si eo in certamine ponenda vita esset.
 Quærant sanè, si lubet, homines politici, quem-
 admodum rem tam noxiam tueantur: ego qui-
 dem hic cæcutio. *Quæ participatio luci ad tene-
 bras?* (b) Atque illud demum est, Deum bono
 modo diligere, ut interpretatur S. Augusti-
 nus. (c) *Caritas crescendo perficitur: non enim perfecta
 vergit in senium.*

(b) 2. Cor. 6 (c) Serm. 13. de verbis Apostoli.

CAPUT XIII.

*Ad Visitationem Diœceseos denuo aggreditur
 Salesius: statim conciones per Quadrage-
 simam habet Aneii: questioni de
 Auxilio ab Vrbe propositæ
 respondet.*

SECTIO I.

OBSERVAT S. Augustinus, (a) in sacro Gene-
 seos contextu, diem septimam, in qua requievit
 Deus ab operibus suis, habere quidem manè, sed non habere
 vesperam; ut innuatur, perfectam creaturam habere quod-

R 2

dant

(a) de Gen. ad lit. lib. 4. c. 18.